

Årsrapportering for nasjonale kompetansetjenester i spesialisthelsetjenesten – referansegruppens tilbakemelding om aktiviteten i rapporteringsåret

Referansegruppen skal gi tilbakemelding på tjenestens årsrapport og samarbeid med tjenesten. Tilbakemeldingen skal inneholde en del fra hver av de fire regionale representanter, jf. spesifikke spørsmål om dette. Referansegruppens tilbakemelding skal ta utgangspunkt i gruppens oppgavespekter slik det er beskrevet i kjernemandatet for referansegrupper, se nederst i dokumentet.

Frist for tilbakemelding: **Senest 1. mars**

Navn på tjenesten	Nasjonal kompetansetjeneste i vestibulære sykdommer
Navn på referansegruppens leder:	Karl Nordfalk
Navn på brukerrepresentant	Sidsel Fiskaa Hagen/ Berit Brørby
Hvilken brukerorganisasjon kommer brukerrepresentanten fra	Landsforeningen for vestibulære sykdommer/HLF
Dersom brukerrepresentant ikke er oppnevnt, gi nærmere informasjon om dette.	☐ Brukerrepresentant skal oppnevnes. ☐ Brukerrepresentasjon er vurdert. Kommentarer:
Referansegruppens godkjenning av årsrapporten	☒ Årsrapporten er godkjent. ☐ Årsrapporten er ikke godkjent.
Antall møter referansegruppen i rapporteringsåret	2 Hvordan er møtene gjennomført (fysisk, skype): Skype
<h3>Hvilke saker er diskutert i referansegruppen</h3> <ul style="list-style-type: none"> - f.eks. spredning av kompetanse til andre regioner, samarbeid om forskning, samarbeid om kvalitetsregistre, resultatmål for tjenesten, regionale utfordringer, planer for påfølgende år. <p>Tjenesten retter seg mot en sykdomsgruppe som rammer mange pasienter og medfører betydelige helseplager og store samfunnsutgifter. Pasientene møter flere ulike grupper helsepersonell. Utredning og behandling er i mange tilfeller utfordrende, og mange av behandlingsformene som tilbys er dårlig dokumentert. Fagmiljøet er foreløpig lite, men vokser raskt, og det er behov for økt kunnskap gjennom forskning og kompetansespredning ut til større tverrfaglige grupper utenfor spesialisthelsetjenesten.</p> <p>Kompetansesenteret har en svært imponerende forsknings- og opplæringsaktivitet som dekker alle</p>	

helse-regioner.

Brukerorganisasjonen har tidligere år lagt frem disse ønskene og mange av disse har blitt betydelig bedre, men er fortsatt aktuelle

Liste med forslag til utbedringer som vil hjelpe vår pasientgruppe:

Primærhelsetjenesten:

- Klare retningslinjer for utredning av svimmelhet.
  - Bredere kjennskap til at vestibulære sykdommer er vanligste årsak til vertigo. Vestibulære årsaker og henvisning til ØNH-lege bør være en selvfølgelig del av utredningen av svimle pasienter. Per i dag er det ofte pasienten selv som må lese seg opp på diagnoser og kreve vurdering av ØNH-lege.
  - Økt kunnskap om symptombilde. Det må skapes aksept for at pasienter med vestibulære sykdommer, inkl. BPPV, opplever nautisk vertigo vel så ofte som rotatorisk, og at noen ikke klarer å beskrive svimmelheten sin. Mange har dessuten et komplekst symptombilde og vil legge større vekt på andre symptomer enn selve svimmelheten (som fatigue, hodepine, kognitive problemer, synsforstyrrelser og muskelsmerter).
  - Større interesse for å finne årsak til svimmelhet. Det viktigste er selvfølgelig å utelukke farlige tilstander, men når disse er utelukket stopper det ofte opp. Å leve med svimmelhet kan ha stor innvirkning på pasientens livskvalitet, gir stort sykefravær og er i mange tilfeller unødvendig da flere tilstander kan behandles.
  - Innføre rutinemessig måling av vitamin D ved svimmelhet og vestibulær sykdom. Dette fordi det kan være en sammenheng mellom lave vitamin D-verdier og vestibulær sykdom, samt at vitamin D-svikt alene kan gi lignende symptomer.
  - Bedre pasientinformasjon om gitt diagnose. Pasienter må ofte finne informasjon og ta ansvar for behandling eller livsstilsendringer selv. Det er ikke alle som er i stand til dette.
  - Økt fokus på svimmelhet og det vestibulære system i utdanning av helsepersonell.
- Spesialisthelsetjenesten:
- Økt kompetanse på diagnostisering av vestibulære sykdommer hos flere ØNH-leger.
  - Riktig og moderne utstyr for diagnostisering av vestibulære sykdommer hos flere ØNH-leger.
  - Oppfordre ØNH-leger til innkjøp av lystette videobriller, samt å trene på tolkning av nystagmus. Vi trenger flere ØNH-leger som er gode på dette.
  - Kartlegge ØNH-leger som har interesse for og god kompetanse på vestibulær svimmelhet. Et slikt register vil gjøre det lettere for fastleger å henvise til riktig sted, og forhåpentligvis stimulere til kompetanseheving og innkjøp av utstyr.
  - Kortere ventetid for utredning av vestibulære sykdommer. Aller helst bør pasientene utredes i akuttfasen, da symptombildet endres over tid. Langvarig svimmelhet er vanskeligere å både diagnostisere og behandle, og koster samfunnet enorme summer hvert år i sykepengene.
  - Bedre og mer tilgjengelig behandlingstilbud for pasienter med vestibulære sykdommer i hele landet.
  - Bedre og kjappere tverrfaglig samarbeid mellom fastlege, spesialisthelsetjenesten og behandlere.
  - Økt faglig og sosial status for arbeid med svimmelhet og vestibulære sykdommer.
  - "Dr. House-team": En klinikk hvor pasienter med udiagnostisert langvarig svimmelhet kan få opphold og et tverrfaglig team har som oppgave å "løse saken". Med et slikt opphold har teamet mulighet til fortløpende utspørringer og undersøkelser av pasienten, og tverrfagligheten vil stimulere nytenking og raskere diagnose..

Beskriv referansegruppens samarbeid med tjenesten

Referansegruppen har to møter årlig. Dette året har det kun vært video-møter.

Brukerrepresentantens tilbakemelding

- Ved behov kan referansegruppens brukerrepresentanter gi en separat tilbakemelding på tjenestens aktivitet.

Brukerrepresentanten godkjenner rapporten.

Det har i år ikke blitt gitt noen spesiell tilbakemelding ellers, men dette var punktene fra 2020 rapporten:

- Økt satsing på behandling og rehabilitering av perifer svimmelhet i offentlig sektor. Til tross for økende kompetanse på svimmelhet blant fysioterapeuter og kiropraktorer, er de fleste aktørene tilknyttet privat sektor. I store deler av landet er det ingen tilbud i det hele tatt.
- Økt tilgang på vestibulær rehabilitering under/etter vestibulær sykdom. Selv om tilbudet for rehabiliteringsopphold har økt, er det kun en liten andel av pasientene som får plass. For mange pasienter vil det også være mer gunstig med oppfølging over tid, da helst på hjemstedet. Pasienter som har hatt hjerneslag eller blitt operert får oppfølging av fysioterapeuter i etterkant. Vi ser ingen grunn til at pasienter med vestibulær sykdom ikke skal få tilsvarende tilbud når det er behov for det.
- Utarbeide og implementere standardiserte prosedyrer for utredning og behandling av perifer svimmelhet (pakkeforløp) i primær- og sekundærhelsetjenesten.
- Finnes det et register over hvilke ØNH-leger som har adekvat utstyr og god kompetanse på utredning og behandling av vestibulære sykdommer? Er dette i så fall tilgjengelig for fastleger? Det må tilrettelegges for at fastleger kan henvise pasienten til noen som kan gi pasienten adekvat helsehjelp. Det er store variasjoner i kunnskap, utstyr og interesse hos ØNH-legene i landet.
- Tilgang på statistikk for bruken av diagnoser innen svimmelhet i Norge, samt behandlingsresultat.- Økt satsing på behandling og rehabilitering av perifer svimmelhet i offentlig sektor. Til tross for økende kompetanse på svimmelhet blant fysioterapeuter og kiropraktorer, er de fleste aktørene tilknyttet privat sektor. I store deler av landet er det ingen tilbud i det hele tatt.
- Økt tilgang på vestibulær rehabilitering under/etter vestibulær sykdom. Selv om tilbudet for rehabiliteringsopphold har økt, er det kun en liten andel av pasientene som får plass. For mange pasienter vil det også være mer gunstig med oppfølging over tid, da helst på hjemstedet. Pasienter som har hatt hjerneslag eller blitt operert får oppfølging av fysioterapeuter i etterkant. Vi ser ingen grunn til at pasienter med vestibulær sykdom ikke skal få tilsvarende tilbud når det er behov for det.

- **Utarbeide og implementere standardiserte prosedyrer for utredning og behandling av perifer svimmelhet (pakkeforløp) i primær- og sekundærhelsetjenesten.**
- **Finnes det et register over hvilke ØNH-leger som har adekvat utstyr og god kompetanse på utredning og behandling av vestibulære sykdommer? Er dette i så fall tilgjengelig for fastleger? Det må tilrettelegges for at fastleger kan henvise pasienten til noen som kan gi pasienten adekvat helsehjelp. Det er store variasjoner i kunnskap, utstyr og interesse hos ØNH-legene i landet.**
- **Tilgang på statistikk for bruken av diagnoser innen svimmelhet i Norge, samt behandlingsresultat.**

Ellers er listen med forbedringspunkter som fulgte med tilbakemeldingen LFVS ga i 2017 fortsatt aktuell. LFVS ønsker at listen brukes som arbeidsdokument i referansegruppen, med en kort statusmelding fra kompetansetjenesten for hvert punkt (hva er gjort, hva er status nå?). Dette kan gjerne gjøres årlig, og punkter kan fjernes eller legges til ved behov.

Helse Nord's representant:

Hva er gjort for å sikre kompetanseoppbygging gjennom dialog med alle relevante fagmiljø i egen helseregion (RHF)?

Godkjenner rapporten.

Helse Midt-Norges representant:

Hva er gjort for å sikre kompetanseoppbygging gjennom dialog med alle relevante fagmiljø i egen helseregion (RHF)?

Godkjenner rapporten.

Helse Sør-Østs representant:

Hva er gjort for å sikre kompetanseoppbygging gjennom dialog med alle relevante fagmiljø i egen helseregion (RHF)?

Godkjenner rapporten.

Helse Vests representant:

Hva er gjort for å sikre kompetanseoppbygging gjennom dialog med alle relevante fagmiljø i egen helseregion (RHF)?

Godkjenner rapporten.

Andre kommentarer fra referansegruppen

Mandat for referansegrupper, jf. kjernemandat

Referansegruppen skal:

- sikre forankring og lik tilgang til kompetanse i alle helseregioner
- bidra til at det etableres behandlingsskjeder som dekker hele sykdomsforløpet
- bidra til at tjenesten drives i tråd med vedtatte målsetninger, resultatmål og krav stilt i forskrift

Eksempler på dette er: sørge for at oppdatert informasjon til HF, fagmiljø, brukerorganisasjoner og pasienter er tilgjengelig, legge til rette for pasientregistre knyttet til forskning eller kvalitetskontroll, inkludert retningslinjer for bruk av innsendte kliniske data og innhentet biologisk materiale, fange opp problemer og svakheter ved tjenestens funksjon slik det oppleves i landet som helhet, og bringe inn krav og ønsker til kompetansetjenesten på bakgrunn av dette.

De regionale representantene skal:

- Bidra til kompetanseoppbygging gjennom dialog med fagmiljø i egen region
- Understøtte gjennomføring av kliniske forskningsprosjekt og innrapportering til pasientregistre fra egen region.
- Ved problemer knyttet kompetansetjenestens funksjon eller organisering internt i egen region bør de regionale medlemmer informere eget RHF om dette.